Oświadczenie złożone
przez senatora Jerzego Wcisłę
na 43. posiedzeniu Senatu
w dniu 16 października 2025 r.

Oświadczenie skierowane do dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni Anny Stelmaszyk-Świerczyńskiej

Szanowna Pani Dyrektor!

Zwracam się do pani w sprawie pilnej konieczności uwzględnienia zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Elbląg, nieuwzględnionego w programie wieloletnim „Ochrona przeciwpowodziowa Żuław Wiślanych na lata 2026–2036". Jest to poważne pominięcie, jeśli weźmie się pod uwagę realne ryzyko powodziowe związane z tym ciekiem wodnym. Elbląg jest szczególnie narażony na powódź spowodowaną cofką ze strony Zalewu Wiślanego. Silny i długotrwały wiatr wiejący z kierunku północnego lub północno-wschodniego wpycha ogromne masy wody z Zatoki Gdańskiej do Zalewu Wiślanego, co prowadzi do spiętrzenia i wtłaczania jej do rzeki Elbląg. Podobne zjawisko występuje także w przypadku rzek Szkarpawa, Nogat i Pasłęka.

Historyczne powodzie stanowią niezbity dowód na wagę tego zagrożenia. 19 stycznia 1983 r. miała miejsce jedna z największych powodzi na Żuławach po II wojnie światowej i spowodowana była właśnie cofką na Zalewie Wiślanym. Zostały wówczas zalane Wyspa Nowakowska i część miasta Elbląga. 14 października 2009 r. doszło do kolejnego wylania wody, które ponownie dotknęło Wyspę Nowakowską i ulice Elbląga. Te wydarzenia dowodzą, że jest to zagrożenie realne i nieujęcie go w programie ochrony przeciwpowodziowej jest wysoce niepokojące.

Niestety, należy podkreślić, że obudowanie rzeki ścianką wodoszczelną w latach 2019–2022 niemal na całej długości, choć przyczyniło się do podniesienia parametrów żeglugowych rzeki Elbląg, jednocześnie spotęgowało zagrożenie powodziowe na terenach przyległych, w tym przede wszystkim w Elblągu, ograniczając naturalne możliwości rozlewania się wód i ich retencji.

W związku z tym apeluję do pani dyrektor o podjęcie przez Urząd Morski pilnych działań mających na celu zabezpieczenie Elbląga i terenów przyległych do rzeki Elbląg przed groźbą powodzi z tej strony. W szczególności proszę o: po pierwsze, przeprowadzenie dogłębnych analiz hydrologicznych i technicznych, które wskażą najskuteczniejsze formy zabezpieczeń przeciwpowodziowych dla rzeki Elbląg; po drugie, przeanalizowanie możliwości wyznaczenia kontrolowanych obszarów zalewowych na wypadek groźby powodzi; po trzecie, rozważenie budowy wrót przeciwpowodziowych na rzece przed portem w Elblągu lub w innej optymalnej lokalizacji.

Taka analiza będzie kluczowa dla możliwości wprowadzenia niezbędnych inwestycji do kolejnego planu zarządzania ryzykiem powodziowym, który powinien zostać przyjęty do realizacji w 2028 r. Poprzedni plan, przyjęty 18 października 2022 r. przez rząd premiera Mateusza Morawieckiego, niestety nie uwzględnił zagrożenia powodziowego ze strony cofki, co uniemożliwiło wprowadzenie tych inwestycji do bieżącego programu ochrony przeciwpowodziowej Żuław.

Wierzę, że pani dyrektor, świadoma wagi problemu, niezwłocznie podejmie właściwe kroki w celu ochrony mieszkańców i infrastruktury. Proszę o informacje o podjętych decyzjach i działaniach.

Jerzy Wcisła